

تحلیل وضعیت موجود استان سیستان و بلوچستان در به‌کارگیری رویکرد مدیریت جامعه محور در مقابله با بلایای طبیعی

کتایون جهانگیری^{۱*}، ژایلا صدیقی^۱، سید پوریا هدایتی^۲

۱. گروه سلامت خانواده، مرکز تحقیقات سنجش سلامت، پژوهشکده علوم بهداشتی جهاد دانشگاهی، تهران، ایران
۲. دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی زابل، زابل، ایران

نشریه پایش

سال سیزدهم شماره اول بهمن - اسفند ۱۳۹۲ صص ۱۰۶-۱۰۱

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۱/۱۲/۶

انشر الکترونیک پیش از انتشار - ۲۱ بهمن ۹۲

چکیده

در رویکردهای نوین مطرح در مدیریت بحران، توجه به نقش ارزشمندی که جامعه برای رویارویی با بحران‌های طبیعی برای خود قائل است از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. نخستین گام در نهادینه سازی «رویکرد جامعه محور»، بررسی وضعیت موجود جامعه به لحاظ مشارکت در فعالیت‌های جمعی در مقابله با بحران‌های طبیعی است. در مطالعه حاضر استان سیستان و بلوچستان به عنوان یکی از استان‌های بلاخیز کشور از نظر سازمان‌ها، نهادها و تشکلهای فعال در زمینه بلایای طبیعی مورد بررسی قرار گرفت تا ضمن ارائه تصویری از وضع موجود، وضعیت مشارکت کنونی جامعه برای مقابله با بلایای طبیعی در این استان مورد شناسایی قرار گیرد. این مطالعه به صورت توصیفی تحلیلی و در پنج مرحله انجام پذیرفت و در بخش‌هایی از مطالعه که نیاز به جمع‌آوری اطلاعات تکمیلی بود از مطالعه کیفی (مصاحبه) استفاده شد. شناسایی سازمان‌های مسئول در زمینه مدیریت بحران و بلایای طبیعی، بررسی تاریخچه و علت تشکیل سازمان‌های مردم نهاد و غیردولتی فعال در زمینه مدیریت بلایا، سابقه، گستره و ماهیت و روند فعالیت‌های انجام شده در حیطه بلایا و برنامه‌های آتی آن‌ها و ویژگی‌های اعضای سازمان، موسسه و نحوه فعالیت آن‌ها از یافته‌های این پژوهش بود. در این استان تعدادی تشکل غیردولتی ثبت شده و ثبت نشده فعال در زمینه مقابله با بلایا وجود دارد که نشانگر ظرفیت قابل ملاحظه استان برای انجام فعالیت‌های مشارکتی در زمینه مواجهه و کاهش خطرات ناشی از بلایا است. از این رو لازم است مسئولان استانی ضمن اولویت بخشی به بلایای طبیعی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین مشکلات استان، به دنبال شیوه‌های مناسب برای جلب و هدایت مشارکت جامعه در مواجهه با بلایا باشند. جلب اعتماد و مشارکت مردم در انجام پروژه‌های کاهش خطرپذیری، سامان‌دهی گروه‌های داوطلب جامعه، تخصیص اعتبار برای تجهیز مردم برای مقابله با بحران‌ها، امکان‌آزادسازی و بسیج منابع محلی در صورت وقوع بلایا، آموزش همگانی و اطلاع‌رسانی از جمله راهبردهایی است که می‌توان به کمک آن مشارکت جامعه برای مقابله با بلایای طبیعی در این استان را توسعه و ارتقاء بخشید.

کلیدواژه: بلایای طبیعی، رویکرد مدیریت جامعه محور، سیستان و بلوچستان، تحلیل وضعیت موجود

* نویسنده پاسخگو: تهران، خیابان انقلاب، خیابان شهید وحید نظری، پلاک ۲۳، مرکز تحقیقات سنجش سلامت

تلفن: ۶۶۴۸۰۸۰۴

Email: kjangiri@ihsr.ac.ir

مقدمه

استفاده شد. در مرحله نخست بررسی متون، اسناد و مستندات موجود در استان و جستجوی اینترنتی منابع الکترونیک در ارتباط با موضوع مطالعه انجام شد. در مرحله دوم وضعیت موجود استان سیستان و بلوچستان از نظر بلایای طبیعی شناسایی شد. در مرحله سوم وضعیت موجود استان از نظر سازمان‌ها، نهادها و تشکلهای فعال در زمینه بلایا مورد بررسی قرار گرفت. مرحله چهارم به بررسی شیوه‌های مشارکت در جامعه سیستان و بلوچستان پرداخته شد. در مرحله پنجم اطلاعات به دست آمده، جمع‌بندی شد و سیمایی از وضع موجود استان ارائه گردید. ابزار جمع‌آوری اطلاعات چک لیستی بود که توسط محققان طراحی شده بود. به منظور تسهیل در روند جمع‌آوری اطلاعات، از محققان ساکن یا بومی استان سیستان و بلوچستان استفاده شد. این فرد به‌عنوان هماهنگ‌کننده پژوهش در این استان، پس از شرکت در کارگاه آموزشی یک روزه و دریافت چک لیست و راهنمای تکمیل آن، به جمع‌آوری اطلاعات پرداخت. این چک لیست متشکل از ۱۵ سوال بود. با توجه به آن که در سطح استانی، ستاد حوادث غیرمترقبه مستقر در استانداری، بالاترین مرجع تصمیم‌گیری و پاسخگویی در مقابله و مواجهه با بلایا محسوب می‌شوند و در عین حال اطلاعات مربوط به تشکلهای و سازمان‌های مردم‌نهاد نیز در استانداری‌ها ثبت می‌گردند مقرر شد تا هماهنگ‌کننده استان تکمیل چک لیست بررسی وضعیت موجود را از طریق مراجعه به استانداری‌ها آغاز نمایند و اطلاعات تکمیلی را از دیگر مراجع مرتبط اخذ نمایند. همچنین به منظور شناسایی بستر فرهنگی اجتماعی مشارکت در مقابله با بلایا در سیستان و بلوچستان تلاش شد تا زمینه‌های فرهنگی و بومی و رویکردهای سنتی که به موجب آن جامعه مدنی در اقدامات و فرآیندهای اجتماعی به صورت عام و مقابله با بلایا به صورت خاص مشارکت می‌نمایند، مورد شناسایی قرار گرفته و مصادیق آن معرفی گردد.

یافته‌ها

ابتدا سازمان‌های مسئول در زمینه مدیریت بحران و بلایای طبیعی شناسایی شد. منظور از سازمان‌ها یا نهادهای فعال در زمینه بلایا، سازمان‌هایی هستند که در کلیه مراحل چرخه بلایا (قبل، هنگام و پس از وقوع بلایای طبیعی) عهده‌دار مسئولیت‌هایی در این زمینه هستند. به منظور سهولت در تفکیک این سازمان‌ها از یک دیگر آن‌ها در ۴ گروه طبقه‌بندی شدند:

در رویکردهای نوین مطرح در مدیریت بحران، توجه به نقش ارزشمندی که جامعه برای رویارویی با بحران‌های طبیعی برای خود قائل است از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در این راستا مدیریت جامعه‌محور بحران یکی از رویکردهای مدیریتی است که برای کاهش خطرات ناشی از سوانح و بحران‌ها در جوامع در معرض خطر به کار گرفته می‌شود. در این رویکرد مردم فعالانه در فرآیند شناسایی، تحلیل و حل مسئله، شناسایی خطرات ناشی از سوانح و بحران‌ها شرکت می‌کنند تا ضمن شناسایی مخاطرات، از میزان آسیب‌پذیری‌ها کاسته و ظرفیت‌های موجود را ارتقا بخشند. این بدان معنی است که مردم در بطن تصمیم‌گیری‌ها قرار داشته و در فعالیتهای علمی و اجرایی مربوط به مدیریت بحران مشارکت دارند [۱]. موضوع مدیریت جامعه‌محور بحران در جریان دو دهه گذشته از کشورهای آسیای جنوب شرقی آغاز شد. پیشگامان استفاده از این رویکرد؛ سازمان‌های غیردولتی، مؤسسات بشردوستانه و بخش‌های دولتی مسئول در کشورهای مختلف منطقه آسیای جنوب شرقی بودند که هدف آن‌ها افزایش پایداری و تاب‌آوری جوامع در برابر بحران‌ها بود. نخستین گام در نهادینه سازی «رویکرد جامعه‌محور»، بررسی وضعیت موجود جامعه به لحاظ مشارکت در فعالیتهای جمعی در مقابله با بحران‌های طبیعی است [۲]. در بین استان‌های کشور، استان سیستان و بلوچستان یکی از بلاخیزترین استان‌های کشور محسوب می‌شود. وزش بادهای ۱۲۰ روزه، خشکسالی، توفان شن، زلزله به عنوان مهم‌ترین بلایای طبیعی استان و نیز موقعیت این استان به عنوان یک استان مرزی موجب شده است تا بیش از بقیه استان‌ها در معرض رخداد بحران‌های مختلف قرار گیرد [۳]. مجموع این عوامل نشانگر لزوم توجه به مدیریت بحران در این استان است. مطالعه حاضر به منظور تحلیل وضعیت موجود این استان از نظر سازمان‌ها، نهادها و تشکلهای فعال در زمینه بلایای طبیعی انجام شده است تا ضمن ارائه تصویری از وضع موجود، امکان جلب مشارکت جامعه برای مقابله با بلایای طبیعی در این استان مورد شناسایی قرار گیرد.

مواد و روش کار

این مطالعه به صورت توصیفی تحلیلی و در پنج مرحله انجام پذیرفت و در بخش‌هایی از مطالعه که نیاز به جمع‌آوری اطلاعات تکمیلی بود از مطالعه کیفی (مصاحبه) برای تکمیل اطلاعات

آموزش خانواده در محلات از طریق نهضت سوادآموزی محلی، تشکیل گروههایی ریش سفیدان اقوام و قبایل برای حل مشکلات و اختلافات خانوادگی همگی از مصادیق زمینه‌های فرهنگی و بومی مشارکت مردم در اقدامات اجتماعی هستند که با هدایت مسئولین می‌توان آن‌ها را به سمت مقابله با بلایای طبیعی سوق داد.

۴- سازمان‌ها یا نهادهای بین‌المللی؛ منظور سازمان‌ها یا نهادهای بین‌المللی است که بر حسب مأموریت سازمانی خود، سعی در ایجاد ظرفیت و ارتقای توانمندی در کشورها و جوامع آسیب‌پذیر برای آمادگی و مقابله با بلایا می‌نمایند؛ مثل سازمان بهداشت جهانی و سازمان ملل متحد [۶]. از نظر بسترهای فرهنگی، بومی و اجتماعی رویکردهای سنتی که به موجب آن‌ها جامعه مدنی در اقدامات و فرآیندهای اجتماعی به صورت عام شرکت می‌کنند بسیار متنوع هستند، دفتر سازمان ملل متحد، یونیسف، سازمان بهداشت جهانی، صندوق توسعه پایدار خانواده، از سازمان‌های همکار UNDP، پزشکان بدون مرز، یونیسف، برخی از سازمان‌ها به صورت مقطعی فعالیت‌هایی را انجام داده و پس از اتمام پروژه، استان را ترک کرده‌اند.

پس از شناسایی سازمان‌ها و نهادها، حیطه‌های فعالیت آن‌ها در مراحل مختلف چرخه مدیریت بحران شناسایی گردید. از آنجا که حیطه فعالیت و نوع وظایف سازمان‌های گروه اول به موجب قانون تعیین شده و در سراسر کشور مشابه است در این پژوهش بیشتر به گروه دوم و سوم یعنی نهادهای غیردولتی و تشکلهای مردم نهاد، پرداخته شده‌است.

حیطه زمانی فعالیت‌ها

الف) قبل از بحران: بیشترین فعالیت این گروه‌ها در این مرحله همکاری با سایر سازمان‌های گروه اول مثل هلال احمر و استانداری بوده است و بیشتر به صورت برگزاری دوره‌های آموزشی، شرکت در مانورهای عملیاتی، شرکت در دوره‌های آموزش مقدماتی و پیشرفته کمک‌های اولیه، همکاری در برگزاری نمایشگاه کاهش اثرات بلایای طبیعی و سمینارهای آموزشی در زمینه کاهش اثرات بلایا، برگزاری و مشارکت در مانورهای امداد و نجات و زلزله در مناسبت‌های مربوطه، تشکیل تیم‌های عملیاتی در زمان حوادث مانند زلزله بم، و سیلاب‌های استان و نیز فعالیت‌های زیست محیطی مثل درخت کاری بوده است. ب) هنگام بحران: مشارکت در ارائه خدمات امدادی و پزشکی (کمک‌های اولیه) عملیات جستجو و نجات، تخلیه و اسکان اضطراری و تامین مایحتاج ضروری خانوارهای آسیب‌دیده و همچنین حمایت‌های روانی اجتماعی ناشی از حوادث، جمع‌آوری

۱- سازمان‌ها یا نهادهای دولتی: به موجب قانون، برای مقابله با بلایا برای این سازمان‌ها وظایفی تعیین و تعریف شده است. این سازمان‌ها نیز خود در دو گروه طبقه‌بندی شده‌اند: الف) سازمان‌هایی که در زمان رخداد بلایا دارای مسئولیت مستقیم هستند که استانداری (اداره کل بازسازی و ستاد حوادث غیرمترقبه) و شهرداری‌ها و فرمانداری‌های تابعه این مسئولیت را در استان سیستان و بلوچستان برعهده داشتند. ب) سازمان‌های دولتی که به موجب مأموریت سازمانی خود در مواجهه با بلایا عهده‌دار وظایفی هستند. شرکت مخابرات، راه و ترابری، بنیاد مسکن، جهاد کشاورزی، شرکت‌های آب و فاضلاب، سازمان آب و برق، دانشگاه علوم پزشکی، اورژانس، آتش نشانی از جمله این سازمان‌ها به شمار می‌آیند.

۲- سازمان‌ها یا نهادهای غیردولتی (NGO): بنا به تعریف بانک جهانی سازمان‌های خصوصی که فعالیت‌هایی را در راستای التیام رنج‌ها، افزایش منافع گروه‌های آسیب‌پذیر، حفاظت از محیط زیست، فراهم نمودن خدمات اجتماعی اساسی و یا توسعه اجتماعی دنبال می‌نمایند. سازمان‌های غیردولتی هستند [۵]. در این پژوهش از مفهوم گسترده‌تر آن یعنی هر سازمان غیرانتفاعی که مستقل از دولت و دارای مجوز فعالیت از وزارت کشور است، در نظر گرفته شد. با این تعریف جمعیت هلال احمر و خیریه‌ها نیز در این گروه قرار گرفتند. از جمله تشکلهای مردم نهاد ثبت‌شده در این استان می‌توان به جمعیت هلال احمر، جمعیت وفاق جوانان، کانون فرهیختگان سما، جمعیت امید سیستان و بلوچستان، مؤسسه کنش‌گران فرزانه، جمعیت بهار امید، انجمن فرهنگی بانوان، انجمن بانوان شمس زاهدان، مرکز فن آوری اطلاعات، انجمن صدای شرق اشاره کرد.

۳- تشکلهای مردم نهاد ثبت نشده. کلیه سازمان‌های غیردولتی برای انجام فعالیت‌های خود باید از وزارت کشور مجوز فعالیت بگیرند. منظور از تشکلهای مردم نهاد ثبت‌نشده تشکلهایی هستند که فاقد مجوز بوده ولی می‌توانند به فعالیت در زمینه بلایا بپردازند؛ مثل هیأت‌های مذهبی، شوراهای محلی، مؤسسات خیریه و غیره. در مطالعه انجام شده تعدادی نیز انجمن‌ها و مؤسسات مردم نهاد ثبت‌نشده وجود داشت که در زمینه بلایا فعالیت می‌کردند؛ از جمله انجمن نگارینه، کانون ورزشیاران (اکثر فعالیت‌های آن ورزشی و با جمعیت وفاق جوانان همکاری دارد). تورهای مسافرتی مردمی، اجتماع خیرین مدرسه ساز، تشکلهای جوانان در مساجد و اجرای کارهای فرهنگی، راه‌اندازی صندوق‌های قرض الحسنه محلی، شهرداری محله، تعاونی‌های محلی و غیره. برگزاری کلاس‌های

تحلیل خطر گرفته تا مرحله پایانی آن یعنی بازگشت به وضعیت اولیه در این حیطه می‌گنجد [۷]. روندی که در طی آن مردم در معرض خطر یا متاثر از بلایا، به‌طور خودجوش یا هدایت شده در فرآیندهای مربوط به تصمیم‌گیری، برنامه‌ریزی و اجرا شرکت کرده و به تنهایی یا با کمک سازمان‌های دولتی و غیردولتی محلی، منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی سعی در بازگرداندن وضعیت به شرایط قبل از رخداد بحران دارند [۲]. مشارکت جامعه در همه مراحل چرخه مدیریت بحران از اصول اساسی و پایه‌ای در پیشگیری، مقابله، کنترل و مهار بحران به شمار می‌آید. بدون مشارکت آحاد جامعه، بار سنگین مدیریت بحران بر شانه سیاستگذاران و دولتمردان منتقل می‌شود و در شرایطی که جامعه با بحران‌های بزرگ مواجه است با توجه به توان محدود دولت‌ها، امکان موفقیت در مدیریت بحران‌ها کاهش می‌یابد [۸]. گستردگی و تعدد رخداد بلایای طبیعی همراه با جمعیت بی‌شماری که در معرض آسیب‌ها و پیامدهای ناشی از آن قرار دارند موجب شده است تا استفاده از رویکرد جامعه محور در مدیریت بحران و بلایای طبیعی به‌عنوان یکی از راهکارهای ارزشمند برای مقابله با بحران در دنیا پذیرفته شود [۹]. مسلم است که توان دولت‌ها برای مقابله با بلایا محدود است و مدیریت بر بلایا تنها از طریق مشارکت کلیه گروه‌های ذی‌نفع در جامعه به ویژه آحاد مردم میسر است. از سوی دیگر هیچکس به اندازه خود جمعیت در معرض خطر به نیازها و خطرات احتمالی واقف نیست. پس از رخداد یک بلا تا رسیدن نیروهای امدادی باز این مردم همان جامعه هستند که به یاری مردم آسیب دیده می‌شتابند. مجموع این عوامل سبب شده است تا رویکرد جامعه محور در مدیریت بحران بیش از پیش اهمیت یابد [۱۰].

نتایج حاصل از پژوهش حاضر نشان داد که به دلیل وجود بسترهای فرهنگی اجتماعی مناسب برای مشارکت جامعه در مواجهه با بلایا در استان سیستان و بلوچستان، تعدادی تشکل غیردولتی ثبت‌شده فعال در زمینه مقابله با بلایا در این استان وجود دارد. شمار روزافزون حوادث و وقایع زیانبار ناشی از بلایای طبیعی و پیامدهای آن بر روی این منطقه زنگ خطری برای مسئولان است تا برای رویارویی با این معضل چاره‌ای بیاندیشند. بنابر این پیشنهاد می‌شود که مسئولین و مدیران استانی ضمن اولویت بخشی به بلایای طبیعی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین مشکلات استان، به دنبال شیوه‌های مناسب برای جلب و هدایت مشارکت جامعه برای مواجهه با بلایا باشند. جلب اعتماد و مشارکت مردم در انجام

کمک‌های مردمی، فراهم آوردن امکانات و هماهنگی‌های لازم برای شناسایی خانواده‌های داوطلب پذیرش زلزله زدگان، اسکان خانوارهای بی‌سرپرست و کمک‌رسانی به خانواده میزبان و نیز ارائه خدمات ضروری دیگر همچون سوخت‌رسانی از دیگر فعالیت‌های این مؤسسات و نهادها بوده است. در مجموع می‌توان گفت، بیشتر انجمن‌های مذکور برای خود نقشی در فاز وقوع قایل نبودند و مسئولیت فعالیت‌هایی که لازم است در این زمان انجام شود را بر عهده سازمان‌های اجرایی و هلال احمر می‌دانستند.

ج) پس از بحران: برگزاری دوره‌های آموزشی در مراکز فن‌آوری و اطلاعات IT در مرکز استان و شهرستان‌های دیگر، کارآفرینی برای زنان و جوانان، راه‌اندازی فروشگاه الکترونیکی به منظور ارائه آثار هنری و محصولات صنایع دستی توسعه اشتغال مبتنی و متکی بر IT و تربیت مربیان کار در سطح آموزشگاه‌ها، تشکیل گروه‌های کار برای انجام پروژه‌ها در زمینه اشاعه فرهنگ علم‌آموزی و توجه به موقعیت مکانی موجود و غیره، برگزاری انواع کارگاه‌های خیاطی، قالبی‌بافی، توپ‌دوزی.

از دیگر یافته‌های این مطالعه آگاهی از دیدگاه مردم نسبت به سازمان‌ها و نهادهای مردمی است. پژوهش حاضر نشان داد که اکثر این سازمان‌ها و نهادها مردمی بوده و از بطن جامعه منشأ می‌گیرند، مردم نسبت به آن‌ها دارای نظر مثبت بوده و از یاری و همکاری با آن‌ها استقبال می‌کنند. ضمن آن که به نظر می‌رسد به آن‌ها اعتماد کامل داشته در جریان حوادث و سوانح تمایل بیشتری به همکاری با آن‌ها دارند. داوطلبانه بودن حضور این سازمان‌ها در صحنه بلایا و حوادث هم امکان بهره‌مندی از خلاقیت افراد را فراهم می‌کند و هم ارائه طرح‌های سازنده را موجب می‌شود. در عین حال تمایل به مشارکت آحاد جامعه را افزایش می‌دهد. اطلاع‌رسانی مناسب، به افزایش علاقمندان و حامیان این سازمان‌ها می‌افزاید. حضور فرهیختگان فرهنگی، علمی، مذهبی و ورزشی و معتمدین محلی نیز عامل دیگری است که اعتماد جامعه را به این تشکل‌ها برمی‌انگیزد.

بحث و نتیجه‌گیری

مشارکت جامعه در بحران عبارت است از حضور فعال مردم در کلیه مراحل پیشگیری، کاهش اثرات مخرب، آمادگی، مقابله و پاسخ‌گویی و بازیابی در بلایا [۱]. در واقع سهیم‌شدن مردم در تمامی فرآیندهای مربوط به چرخه مدیریت بحران از مرحله نخست یعنی

تشکر و قدردانی

این پژوهش با بودجه جهاد دانشگاهی انجام پذیرفته است. بدین وسیله از آقای مهندس شایان فر مدیر کل وقت دفتر بازسازی و حوادث غیرمترقبه استانداری، آقای غلامپور شهری از جمعیت هلال احمر استان سیستان و بلوچستان، آقای حاجی فر رئیس جمعیت وفاق جوانان، آقای جان آبادی عضو انجمن بهار امید، سرکار خانم مظفری مدیر عامل انجمن فرهیختگان سماء و سرکار خانم اسکندری عضو انجمن فرهنگی بانوان استان سیستان و بلوچستان و دیگر عزیزانی که نویسندگان را در انجام این پژوهش یاری نمودند، سپاسگزاری می‌شود.

پروژه‌های کاهش خطرپذیری، سامان‌دهی گروه‌های داوطلب جامعه، تخصیص اعتبار برای تجهیز مردم برای مقابله با بحران‌ها، امکان‌آزادسازی و بسیج منابع محلی در صورت وقوع بلایا، آموزش همگانی و اطلاع‌رسانی همه از راهکارهایی است که می‌توان به آن اندیشید.

سهم نویسندگان

کتابیون جهانگیری: مجری طرح، طراحی مطالعه، تجزیه و تحلیل داده‌ها، تهیه مقاله
ژیلا صدیقی: همکار طرح، همکاری در تجزیه و تحلیل داده‌ها، مشارکت در تهیه مقاله
سیدپوریا هدایتی: جمع‌آوری داده‌ها، انجام مصاحبه‌ها، هماهنگی استانی

منابع

- Jahangiri K, pourheidari Gh. Principles of community-based Disaster Management. 1st Edition Iran Crescent Scientific and Applied Sciences Institute: Tehran, Iran, 2010 [Persian]
- Abarquez I, Murshed Z. Community based disaster risk management: field practitioners' handbook. Asian Disaster Preparedness Center (ADPC): Thailand, 2004 available in: www.adpc.net/pdr-sea/publications/12Handbk.pdf
- <http://sbhavades.ir/tabid/497/Default.aspx>, 2014
- Jahangiri, K. Principles of disaster management. 2th Edition, Iran Crescent Scientific and Applied Sciences Institute: Tehran, Iran, 2011 [Persian]
- Jahangiri K. Designing strategies for family participation confronting natural disaster in Sistan o Baluchistan province: the officials' perspectives. Research report, Institute for Health Sciences Research (IHSR), Iranian Academic Center for Education, Cultural and Research (ACECR): Tehran Iran, 2013 [Persian], available in www.ihsr.ac.ir
- United Nations High Commissioner for refugees. Handbook for emergencies. 3th Edition, Geneva, 2007 available in: www.unhcr.org/472af2972.pdf
- Bollin Ch, Cárdenas C. Disaster Risk Management by Communities and Local Governments, Washington D.C, December 2003
www.adpc.net/pdrsea/pubs/curriculum-cbdrm.pdf
- ADPC, Community Based Disaster Management (CBDM): Trainer's Guide, Module 4: Disaster Management. Asian Disaster Preparedness Center (ADPC): Bangkok, Thailand, 2000
- Schneiderbauer S, Ehrlich D. Risk, hazard and people's vulnerability to natural hazards. A review of definitions, concepts and data. European Commission Joint Research Centre: EUR 21410 EN. 40 pp, 2004
- Jahangiri K. "Designing a Community-Based Disaster Management Model for Iran", Ph.D Dissertation, Health Administration Dept, school of Management and Medical Information systems, Iran University of Medical Sciences, 2008 [Persian]

ABSTRACT

Community participation in confronting natural disasters in Sistan va Baluchestan, Iran: a situational analysis

Katayoun Jahangiri¹, Jila sadighi^{1*}, Seyed pouria Hedayati²

1. Family Health Research Group, Health Metric Research Center, Iranian Institute for, Health Sciences Research (IHSR), the Academic Center for Education, Culture and Research (ACECR), Tehran, Iran
2. Vice-chancellor of Education, School of Public Health, Zabol University of Medical Sciences, Zabol, Iran

Payesh 2014; 13: 101-106

Accepted for publication: 24 February 2013

[EPub a head of print-10 February 2014]

Objective (s): The Sistan va Baluchestan province is one of the most important provinces in Iranian border and is considered as a disaster-prone area in the country. This study is a situational analysis of Sistan va Baluchestan community participation in confronting natural disasters.

Methods: This descriptive-analytical research has been undertaken in five stages including the collection of data on: governmental organizations, non-governmental organizations, history, extent and trend of activities, the future programs, and quantity and quality of staff and members of organizations. The gap in information was collected using qualitative methods if necessary.

Results: There were many active registered or non-registered NGO in Sistan va Baluchestan. We observed that even in pre-disaster phase they participate in disaster risk reduction activities.

Conclusion: The governmental should pay attention to the important role of these NGOs as the most important stakeholders in confronting disasters.

Key Words: Natural Disasters, community participation, Sistan o Baluchestan, Situation Analysis

* Corresponding author: Academic Center for Education, Culture and Research (ACECR), Tehran, Iran
Tel: 66480804
Email: kjahangiri@ihsr.ac.ir